

הדרך שלנו למונטגארי

אנחנו יוצאים בבקר מאיינסה בה לנו, למונגרי (מונטגארי), כשבדרך נעבור בוויאלה, ושם במלון ונשאיר את המזוודות. אמש ראינו בטלביזיה מראות של נזקים רציניים לכבישים ולבתים, עקב שיטפונות בפירנאים, אך נוח לנו לחשוב, שמדובר באיזור אחר בשרשרת ההרים הארוכה הזו.

הנסיעה לוויאלה נמשכת עד לאין קץ. הדרך יפיפייה - נהר זורם ומתפתל בצמוד לכביש, הרים מיתמרים בצורות ובגוונים מפתיעים, אבל אנחנו לא מגיעים. לפי התיכנון המקורי היינו צריכים כבר מזמן להיות ביעד. האם טעינו? נדמה שכן. עוצרים ובודקים ושמחים לגלות שאכן אנו בכיוון הנכון. סוף-סוף מגיעים למלון, השעה מאוחרת בצהריי יום ששי, וההיגיון אומר שבקלות נוכל לחמם כאן מנה חמה ולאכול "צהריים", אבל נראה שעדיף לא להתעכב אפילו חמש דקות אלא לצאת להמשך הדרך למונטגרי.

יוצאים עפ"י המפה מזרחה בין כפרים ועיירות קטנות צמודות לכביש, כשאנחנו יודעים שנצטרך עוד מעט לעזוב את דרך המלך ולעבור לדרך משובשת. אופס! דילגנו על הפניה למונטגרי, ועלינו לחזור בפנית פרסה ולטפס בהר בכיוון הנכון. שמחים לגלות שלא הרחקנו יותר מדי.

לפני יומיים היתה פה סערת גשמים חזקה מאד שגרמה מפולות בכבישים והאטה את קצב ההתקדמות שלנו בכמה מקומות.

הדרך עולה ומתפתלת והאזור הוא איזור של מלונות סקי. פרות בצבע שוקו בהיר מאד מקשטות את הנוף הירוק, וסוסים חסונים יפיפיים במיוחד מטיילים על הכביש ונאותים לזוז מעט לכבודנו. על פסגות הרים מסביב, "חתימות" נכבדות של שלג כמו קרם קצפת שגלש וקפא. מזג האוויר גשום לסירוגין וערפילי מפעם לפעם. לרגעים אנחנו לא רואים כלום. צבי נוהג לאט בתוך ערפל מוחלט בכביש גבוה בהר ומתפתל מאד.

הערפל הסמיך מזכיר לנו את מה שסיפרו הורינו על מסעם בפירנאים. "חושך לבן" לא איפשר להם להתקדם אפילו צעד במשך יומיים.

תוך כדי נסיעה אנחנו שרים "אשא עיני אל ההרים", "העפילו, העפילו...פדויי שבי" ושירים נוספים המבטאים את החוויה שלהם ושלנו.

אנחנו מתקדמים בדרך העולה עד שיוצאים מהאיזור המיושב, ומולנו נפרש הנוף בהדרו. נוסעים באיזור מישורי, אוכף בין הרים. באופק פסגות לבנות ומימינו ומשמאלנו מפכים פלגי מים דקים בתוך מרחבים ירוקים. מתחשק לעצור ולצלם את הפרחים הצהובים הקטנים שמקשטים את נצנוצי המים, אבל המטרה כרגע להגיע למונטגארי.

נדמה שהתקדמנו מעט מאד, כשפתאום צבי עוצר ואומר: "עד הנה, נגמר." זרם מים גועש שוטף וחוצה את השביל בו אנחנו נוסעים בכיוון מונגרי. "אין אפשרות להתקדם." טון הדיבור של צבי פסקני ומאוכזב. יוצאים מהמכונית כדי להיווכח במציאות בתחושת תסכול והחמצה. אני אומרת, "אולי נוכל ביום א' לשכור ג'יפ ולחזור הנה?" בלבי אני מאד ספקנית, אם ביום ראשון נמצא סוכנות פתוחה. עוד לא סיימתי לדבר ומאחורינו נוסף לרעש המים הזורמים נשמע רעש מכוניות.

אנחנו מסתובבים ורואים במרחק כ-15 מטרים, שיירה של ג'יפים לבנים שנעים לכיווננו, כאילו החליקו חרש מפסגות ההרים. אין ספק שגם הם בדרך למונטגרי. "זה המקום שלנו, מה יש להם לחפש כאן?" אני שואלת את עצמי באיזושהי תחושה לא מודעת של תרעומת על "פולשים" אלו. הכל מתרחש תוך שניות. מן הג'יפ הראשון אומר מישוהו "שלום". ישראלים! יוצא מישוהו גבוה, מחייך ומסביר מיד שאין לנו סיכוי להתקדם עם מכונית 4X2. אני שואלת, "מה אתם עושים כאן?" תוך כדי מחשבה שבוודאי זו משפחה שבאה גם כן להתחקות על עקבות ההיסטוריה שלה. (משפחה רחבה - עם 4 ג'יפים!) אנחנו מסבירים בכמה מילים מה לנו פה, שאנחנו בסיפור משפחתי בעקבות הורינו שחצו את הפירנאים. הם אומרים שהם מטיילים. אבל אני לא קולטת.

חווה ואני עומדות ליד הרכב הראשון בשיירת הג'יפים, וכמה אנשים יוצאים מהג'יפים בתמיהה על נוכחותנו במקום.

ליד ההגה יושב בחור צעיר, מזוקן ועיניו מאירות. הוא מחייך. הוא יושב ליד ההגה ואנחנו עומדות מהצד השני מול החלון. הוא מתעניין, "מאיפה ההורים שלכם?". ת. "מצרפת ומהולנד" – ש. "מאיפה מהולנד?"

מוזר בעיני שהוא שואל שאלה כזו. בחור צעיר, מ'כפת לו. וכי מכיר הוא מקומות בהולנד? בדרך כלל, כשאני פוגשת הולנדים, אני זו ששואלת שאלה כזו. הוא רואה כנראה את הבעת הפליאה על פני ואומר לי בחיך, "אני הולנדי". או קי, אז יש טעם להתאמץ לענות לך. ת. "מהילוורסום".

ש. "אתם מילדי יופ וסטרויל?" "יופ וסטרויל הוא סבא רבא שלי." צעקת ההפתעה שלנו נחנקה מיד בבכי ובהתרגשות. אמיר פתר, נינו של יופ וסטרויל, קופץ מהמכונית ואנחנו רצים זה לקראת זה ומתחבקים. אנחנו לא מאמינים. בוכים וצוחקים.

אני בוכה עכשיו שוב כשאני כותבת את הדברים. מסתבר שאמיר מדריך השבוע לראשונה קבוצת מטיילים בפירנאים. צחי, המדריך הבכיר של חברת מדרפט, חונך אותו. אנחנו מספרים בקצרה על הקשר בין אמא, בטסי, לבין יופ וסטרויל ומרים פינקהוף. נדמה שאנחנו מחוץ לזמן. החיבוק שלנו הוא חיבוק התודה שאמא היתה יכולה לתת ליופ, ביום שעברה את הגבול מהולנד לבלגיה. אלא שברגע האחרון שונתה התוכנית, ובמקום שיופ יעביר את אמא ואת זידי, טינוס העביר אותן. יופ העביר שתי בנות אחרות במקום אחר, ונתפס.

צחי מספר שאמש בשיחה עם אמיר, אמיר שאל מדוע הולכים עם הקבוצה למונטגרי וצחי ענה שיש שם סיפור של יהודים צרפתיים שברחו מהנאצים. בתגובה אמיר סיפר לו על סבא רבא שלו, מנהיג המחתרת, שהציל יהודים גם על ידי הברחתם את הפירנאים. אמיר לא ידע על הקשר הישיר שיש לסבא שלו לכפר הזה.

אנשים נוספים יוצאים מהג'יפים וההתרגשות שלנו מדביקה את כולם.

צחי מודיע לנו שאנחנו מצטרפים לג'יפים שלהם, ונרד איתם יחד למונטגרי. הג'יפים יורדים בדרך המשובשת כלפי שרידי הכפר, לכיוון הכנסייה שנותרה על כנה. הג'יפים חוצים עוד זרמי מים שוטפים, וכל אחד מאיתנו בג'יפ שלו מסביר לאנשים מה קרה כאן הרגע. חווה בג'יפ עם צחי ואמיר. היא מגלה לאמיר שבספר הזיכרון ליופ, מופיע הסיפור על בטסי, אמא שלנו, ועל דן ארליך (אבינו) שהגיע לפירנאים עם הקבוצה הצרפתית. דן עזר לבטסי במסע המפרך.

כשנכנסתי לג'יפ עדיין בכיתי, או שוב בכיתי, ואמרתי להם שתיכף אירגע ואז יבינו למה אני בוכה.

תוך כדי נסיעה בדרך היורדת אל הכפר, אני מספרת לאנשים הזרים האלה, את סיפורי של הקבוצה שאבדה את דרכה בהרים, ואת סיפורו של יופ וסטרויל, סבא רבא של אמיר.

התחושה של "לא יכול להיות", "יד ההשגחה" היתה משותפת לכולם. אנחנו שומעים שרק ב"מקרה" הקבוצה היתה היום עם ג'יפים, רק ב"מקרה" הגיעו באותה שניה. אילולא כל צירופי העיכובים שלהם ושלנו, בתזמון של עוד 3 דקות אנחנו כבר היינו על המכונית בדרך חזרה. היינו חולפים זה על פני זה בלי לדעת בכלל שהשיירה שעוברת בכיוון הנכסף היא ישראלית, והעיקר שאמיר המדריך הוא נינו של יופ וסטרויל.

ההתרגשות אוחזת בנו, בצבי, ברפי, בחווה, בי, באמיר (ובכל השאר, גם כן). ואנחנו מהלכים המומים עם הקבוצה בכיוון הכנסייה ולא כל כך רואים, אבל כן מביטים ורואים. מביטים אל ההר הגבוה ממנו ירדו הורינו בדרכם אל החופש. רואים שהיה עליהם לחצות גם נחלים (הנחל במרכז הכפר זורם בשצף). יודעים שהפסטורליה הזו מכסה על הרבה כאב, פחד אמונה ואומץ. זה המקום אליו הגיעו אחרי ימים של טיפוס בגבהים מושלגים, איבוד הדרך, חולשה נוראה, רעב, קור מקפיא ואנשים שנהרגו בדרך. אחד מהבחורים שיצאו שוב לחפש את הדרך לספרד, סיפר שלפתע "קרן שמש נסית האירה לזמן קצר" (דרך הערפל הכבד, החושך הלבן) ואיפשרה לראות אדמה ירוקה. דקת החסד הניסית הזו של אור בערפל היתה האות שההצלה קרובה, שאכן עוד מעט הפסגות מאחריהם.

ששים ותשע שנים לאחר מכן אנחנו הולכים בשבילי הכפר, וההתרגשות שלנו מוכפלת ומועצמת, בגלל ההשגחה הפרטית של המפגש כעת. אנו מבינים שנתנה לנו זכות גדולה, זכות של פעם בחיים, לקשור את חיינו שוב עם המשפחה, שגבורת נפשה איפשרה הצלה ופדיון.

אמיר, חוה ואני מספרים בקצרה את הסיפור לכל הנאספים כשאנו משלימים בצורה הרמונית זה את סיפורו של זה. מישהו ספר ומצא שנמצאים עשרה גברים - בדיוק מנין - ויוזם אמירת קדיש לזכר הנספים. הקדיש נאמר בחצר.

הקב"ה זיכה אותנו בהזדמנות להפוך את סיפור גבורתו של יופ וסטרויל, לסיפור שיוספר מעתה בקביעות, בעז"ה, בסיורי הקבוצות, ויכבד את זכרו ואת כל העוסקים במלאכת ההצלה, ואת זיכרון הורינו והשואה.

<http://youtu.be/3bewwKYANsg>